

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
OŚRODEK INFORMACJI 693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23 00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/92/2004

STOSUNEK DO CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ PO ROZSZERZENIU TEJ ORGANIZACJI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

-
- Rozszerzenie Unii Europejskiej przyczyniło się do poprawy nastrojów Polaków i do wzrostu poparcia dla członkostwa Polski w tej organizacji. Przystąpienie do Unii Europejskiej popiera obecnie 71% ankietowanych, o 7 punktów więcej niż przed miesiącem. Do przeciwników integracji zalicza się 20% badanych, o 9 punktów mniej niż w kwietniu.

 - W ciągu ostatniego miesiąca zmieniła się hierarchia uczuć towarzyszących przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. W kwietniu zbliżające się rozszerzenie tej organizacji częściej budziło uczucia negatywne niż pozytywne. Obecnie wyraźnie więcej niż przed miesiącem jest nadziei, radości i dumy, mniej zaś - obaw, przerażenia, smutku i rozgoryczenia. Wejście Polski do Unii Europejskiej Polacy przyjęli przede wszystkim z nadzieją (65%), obawą (51%) i zaciekawieniem (47%). Łącznie więcej osób doświadczało emocji pozytywnych (69%) niż negatywnych (55%).

 - Podobnie jak w maju 1999 roku, największą akceptację uzyskuje integracja gospodarcza - popiera ją prawie trzy czwarte Polaków (71%). Ponad połowa badanych (52%) aprobuje także zjednoczenie Polski z Unią na poziomie struktur politycznych. Niewiele mniej osób (49%) uważa, że wspólnota powinna obejmować wartości i cele życiowe ludzi. Utrzymuje się opinia, że nasz kraj powinien zachować odrębność w sferze kultury i obyczajów. Integrację w wymiarze kulturowym popiera niespełna co czwarty ankietowany (24%).

W majowym sondażu¹, realizowanym po tygodniu od rozszerzenia Unii Europejskiej, sprawdzaliśmy, w jaki sposób wydarzenie to wpłynęło na stosunek Polaków do członkostwa naszego kraju w tej organizacji. Pytaliśmy także respondentów o akceptację różnych wymiarów integracji, a zatem o ich wizję zjednoczonej Europy.

POPARCIE DLA CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ

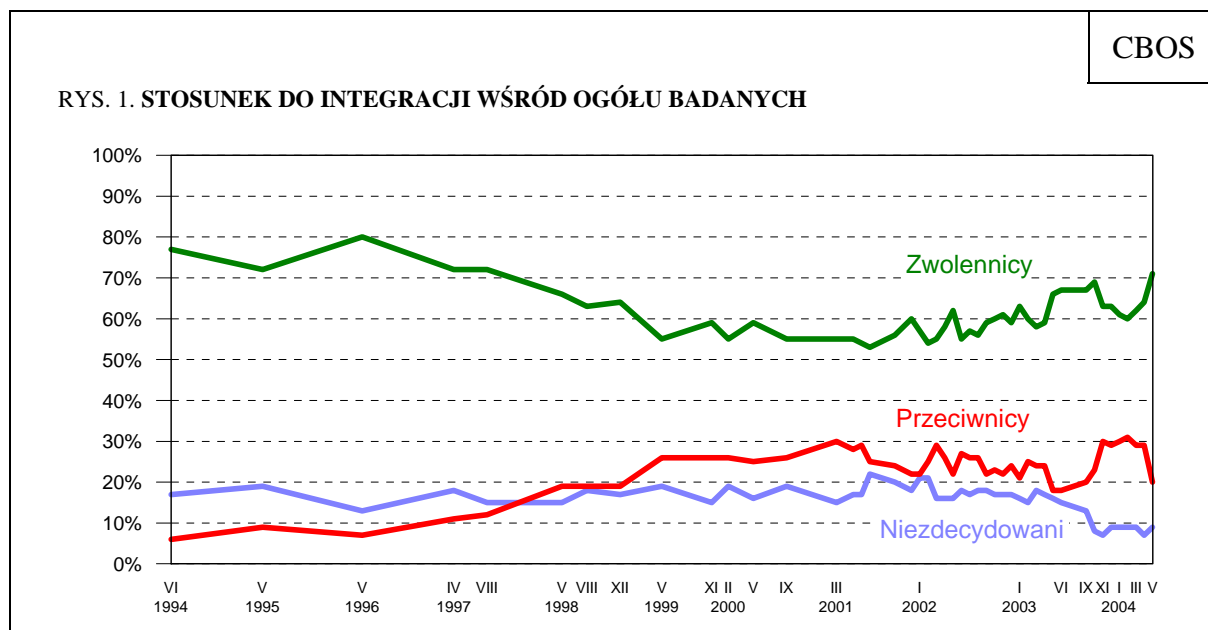
Rozszerzenie Unii Europejskiej przyczyniło się do poprawy nastrojów Polaków i do wzrostu poparcia dla członkostwa Polski w tej organizacji. Przystąpienie do Unii Europejskiej popiera obecnie 71% ankietowanych, o 7 punktów więcej niż w kwietniu. Do przeciwników integracji zalicza się 20% badanych, o 9 punktów mniej niż przed miesiącem. Tak wysokiego wskaźnika poparcia dla członkostwa Polski w tej organizacji nie notowaliśmy od lat. Ostatnio zbliżoną liczbę zwolenników integracji europejskiej (72%) rejestrowaliśmy w sierpniu 1997 roku, jeszcze przed rozpoczęciem przez Polskę negocjacji akcesyjnych. Przeciw zjednoczeniu było wówczas 12% ankietowanych.

Tabela 1

Stosunek do integracji wśród ogółu badanych	Wskazania respondentów według terminów badań																	
	2002			2003										2004				
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	w procentach																	
Zwolennicy	60	61	59	63	60	58	59	66	67	67	69	63	63	61	60	62	64	71
Przeciwnicy	23	22	24	21	25	24	24	18	18	20	23	30	29	30	31	29	29	20
Niezdecydowani	17	17	17	16	15	18	17	16	15	13*	8	7	9	9	9	9	7	9

* Łącznie z tymi, którym „jest to obojętne”

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (168) przeprowadzono w dniach od 7 do 10 maja 2004 roku na liczącej 1006 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Na stosunek badanych do członkostwa Polski w Unii Europejskiej wpływa przede wszystkim ich wykształcenie, dochody *per capita* w rodzinie oraz ocena warunków materialnych gospodarstwa domowego.

Do zwolenników integracji najczęściej zaliczają się respondenci z wyższym wykształceniem (89%), badani uzyskujący stosunkowo wysokie dochody (83% o średnich miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 800 zł), dobrze oceniający własne warunki materialne (80%). Ponadto poparcie dla członkostwa Polski w Unii Europejskiej częściej niż przeciętnie wyrażają mieszkańcy największych miast (82%), a także badani w wieku od 35 do 44 lat (78%).

W grupach społeczno-zawodowych zwolennicy integracji to przede wszystkim kadra kierownicza i inteligencja (90%), pracownicy umysłowi niższego szczebla (81%) oraz właściciele firm (88%), a wśród biernych zawodowo - uczniowie i studenci (81%).

Najniższe poparcie dla członkostwa Polski w Unii Europejskiej notujemy tradycyjnie wśród rolników (42%). Do zwolenników integracji rzadziej niż przeciętnie zaliczają się ponadto osoby z wykształceniem podstawowym (57%), ludzie słabo sytuowani (58% badanych o średnich miesięcznych dochodach *per capita* nieprzekraczających 400 zł), mieszkańcy wsi (61%) oraz respondenci starsi - powyżej 65 roku życia (61%). Do grupy badanych rzadziej niż przeciętnie aprobujących wejście do Unii należą także renciści (58%) oraz bezrobotni (63%).

Poparcie dla integracji nieco częściej wyrażają osoby identyfikujące się z opcją lewicową (81%) i centrową (78%) niż badani deklarujący poglądy prawicowe (73%) czy indyferentni politycznie (56%).

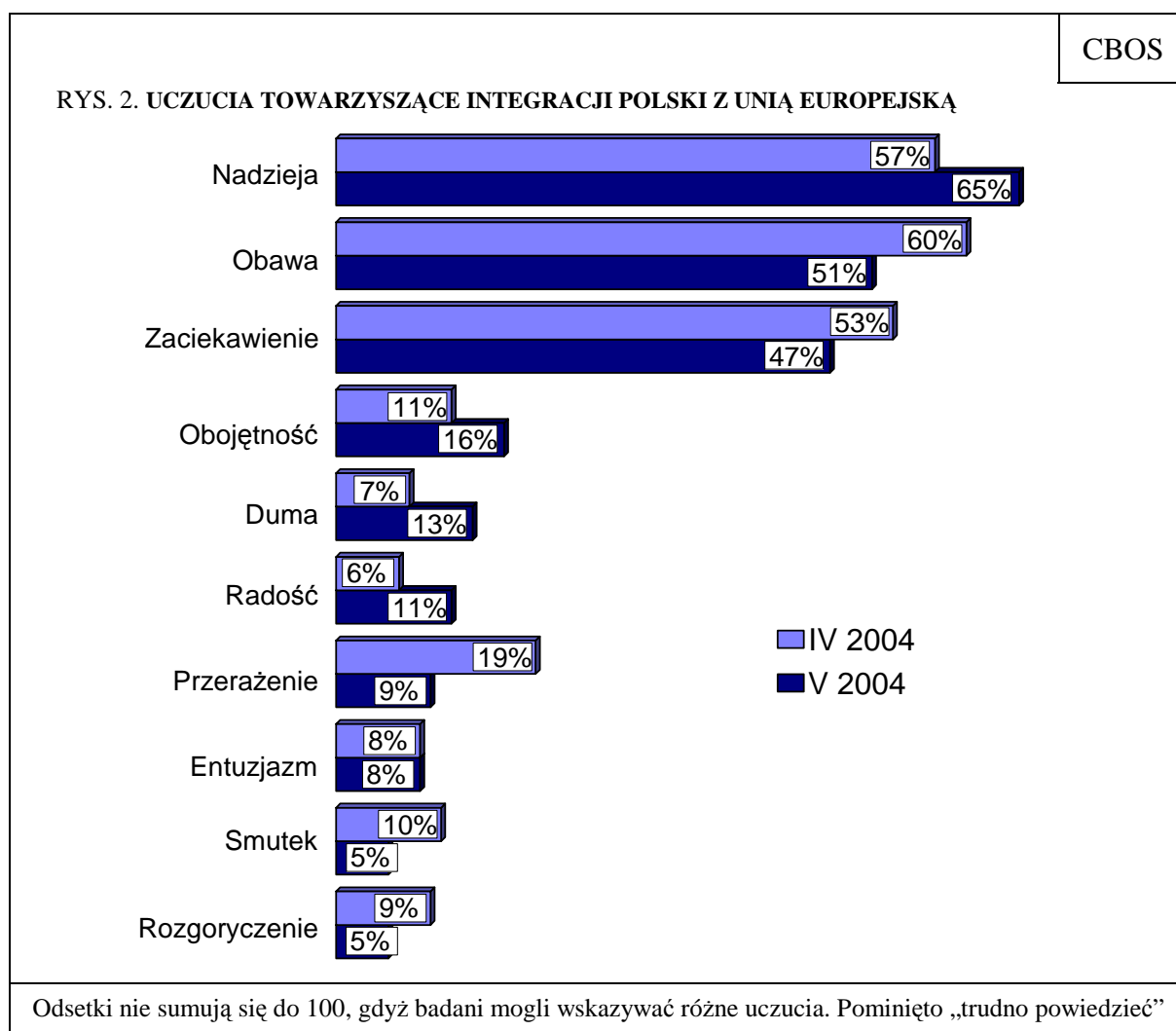
Aprobata członkostwa Polski w Unii Europejskiej przeważa w elektoratach wszystkich partii politycznych cieszących się największym poparciem społecznym, a przede wszystkim wśród zwolenników PO, SLD, SdPi oraz PiS.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Stosunek do członkostwa Polski w Unii Europejskiej		
	zwolennicy	przeciwnicy	niezdecydowani
	w procentach		
SLD	91	4	5
PO	91	9	0
SdPi	82	12	6
PiS	80	17	3
PSL	74	26	0
Samoobrona	63	24	13
LPR	49	38	13

EMOCJONALNE REAKCJE NA PRZYSTĄPIENIE POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ

W ciągu ostatniego miesiąca zmieniła się hierarchia uczuć towarzyszących integracji Polski z Unią Europejską. W kwietniu zbliżające się rozszerzenie tej organizacji częściej budziło uczucia negatywne niż pozytywne. Obecnie wyraźnie więcej niż przed miesiącem jest nadziei, radości i dumy, mniej zaś - obaw, przerażenia, smutku i rozgoryczenia. Wejście Polski do Unii Europejskiej Polacy przyjęli przede wszystkim z nadzieją (65%), obawą (51%) i zaciekawieniem (47%). Łącznie więcej osób doświadczało emocji pozytywnych (69%) niż negatywnych (55%).

Emocjonalne reakcje na rozszerzenie Unii Europejskiej są zróżnicowane w poszczególnych grupach społeczno-demograficznych. Dotyczy to przede wszystkim emocji pozytywnych. Są one tym częstsze, im respondenci są lepiej wykształceni, mają wyższe dochody *per capita* oraz lepiej oceniają własną sytuację materialną. Dla przykładu: pozytywne uczucia wobec integracji wyrażało 57% ankietowanych z wykształceniem podstawowym i aż 84% - z wyższym. Respondenci z wykształceniem podstawowym stosunkowo rzadko odczuwali zarówno nadzieję (54%), jak i radość (9%), entuzjazm (5%) czy dumę (8%). Badani z wykształceniem wyższym częściej niż inni przyjęli rozszerzenie z nadzieją (81%), częściej także odczuwali radość (22%), dumę (23%) i entuzjazm (13%).

Grupą, która najbardziej pozytywnie reagowała na przystąpienie Polski do Unii Europejskiej, są uczniowie i studenci: zdecydowanie częściej niż inni odczuwali oni

entuzjazm (29%), stosunkowo często wyrażali też nadzieję (78%), dumę (20%) oraz radość (14%). Ogółem uczuć pozytywnych doświadczało 78% z nich.

Stosunkowo najgorzej rozszerzenie Unii Europejskiej przyjęli rolnicy. Uczuć pozytywnych doświadczało jedynie 50% z nich, negatywnych zaś 69%. Częściej negatywnie niż pozytywnie reagowali ponadto respondenci słabo sytuowani (o dochodach nieprzekraczających 400 zł), ludzie oceniający swoją sytuację materialną jako złą, renciści oraz osoby najbardziej religijne (uczestniczące kilka razy w tygodniu w praktykach religijnych).

AKCEPTACJA RÓŻNYCH WYMIARÓW INTEGRACJI

Wejście Polski do Unii Europejskiej jest dobrą okazją, aby sprawdzić, czego w istocie dotyczy poparcie dla członkostwa naszego kraju w tej organizacji, które niezmiennie od lat wyrażają Polacy. Czy, ich zdaniem, Unia powinna pozostać jedynie otwartą przestrzenią gospodarczą, być również jednolitym organizmem politycznym czy też tworzyć także wspólną wartości lub wspólnotę kulturową.

O społeczną akceptację różnych wymiarów integracji po raz pierwszy zapytaliśmy w maju 1999 roku. Obecnie więcej osób niż przed pięcioma laty uważa, że Polska powinna się jednoczyć z Europą pod względem ekonomicznym, politycznym i aksjologicznym. Podobnie jak w maju 1999 roku największą akceptację uzyskuje integracja gospodarcza - popiera ją prawie trzy czwarte Polaków (71%). Ponad połowa badanych (52%) aprobuje także zjednoczenie Polski z Unią na poziomie struktur politycznych. Niewiele mniej osób (49%) uważa, że wspólnota powinna obejmować wartości i cele życiowe ludzi. Utrzymuje się opinia, że nasz kraj powinien zachować odrębność w sferze kultury i obyczajów. Integrację w wymiarze kulturowym popiera niespełna co czwarty ankietowany (24%).

Tabela 3

W jakich dziedzinach, Pana(i) zdaniem, Polska powinna integrować się, jednoczyć z Europą, a w jakich powinna zachować odrębność? Czy jeśli chodzi o [...] Polska powinna jednoczyć się z UE czy też zachować odrębność?	Powinna jednoczyć się z UE		Powinna zachować odrębność		Trudno powiedzieć	
	V '99	V '04	V '99	V '04	V '99	V '04
	w procentach					
- gospodarkę	65	71	19	16	16	13
- struktury polityczne	44	52	31	29	25	19
- wartości i cele życiowe ludzi	40	49	40	36	20	15
- kulturę i obyczaje	21	24	65	68	14	9

Akceptacja gospodarczego wymiaru jedności europejskiej dominuje we wszystkich grupach społeczno-demograficznych oraz w elektoratach partii politycznych cieszących się największym poparciem społecznym. Niemal we wszystkich analizowanych grupach przeważa także poparcie dla integracji struktur politycznych. Wyjątek stanowią jedynie osoby najbardziej religijne (uczestniczące kilka razy w tygodniu w praktykach religijnych) oraz zwolennicy LPR. Stosunkowo najbardziej zróżnicowane są w poszczególnych grupach społecznych opinie na temat budowania wspólnoty europejskiej na poziomie wartości i celów życiowych ludzi. Sprzeciw wobec tak rozumianej integracji przeważa wśród ludzi starszych (powyżej 65 roku życia), rolników oraz wśród osób najczęściej uczestniczących w praktykach religijnych. Za zachowaniem odrębności w sferze wartości i celów życiowych ludzi opowiada się także przeważająca część elektoratu LPR oraz PiS. Wszystkie grupy społeczno-demograficzne oraz elektoraty zgadzają się co do tego, że wchodząc do Unii Europejskiej powinniśmy jako naród zachować odrębność w sferze kultury i obyczajów.

Zwolennicy członkostwa Polski w Unii Europejskiej akceptują gospodarczy, polityczny i aksjologiczny wymiar integracji, odrzucają natomiast wizję Unii Europejskiej jako wspólnoty kulturowej. Przeciwnicy integracji popierają natomiast jedynie jej gospodarczy wymiar.

Wyniki majowego badania pokazują, jak duży wpływ na kształtowanie opinii społecznych może mieć nastrój chwili. Podniosła atmosfera towarzysząca uroczystościom rozszerzenia Unii Europejskiej sprawiła, że obawy, a niekiedy nawet przerażenie związane z przystąpieniem do tej organizacji zmniejszyły się, ustępując miejsca nadziei i dumie, a poparcie dla członkostwa Polski w tej organizacji wyraźnie wzrosło. Można też przypuszczać, że część osób odczuła ulgę, iż po 1 maja, wbrew wcześniejszym obawom, nie zaszły żadne dramatyczne zmiany.

Deklarując poparcie dla członkostwa Polski w Unii Europejskiej Polacy wyobrażają sobie zjednoczoną Europę jako wspólnotę gospodarczą, polityczną i aksjologiczną.

Opracowała

Beata ROGUSKA